

100 Aars Jubilæum sidst i Oktober 1937. Billedværket supplerer »Bonniers, En bokhandlarefamilj«, hvoraf 4 Bind har set Lyset, medens et 5. er under Udgivelse. Forlagets Virksomhed illustreres ved en overvældende Mængde Gengivelser af Forfatterportrætter, Manuskripter og Forlags-Publikationer, dels i Farvereproduktioner, dels i dygtigt gjorte Offset-Tryk. Denne Billedbog med dens korte klare Billedtekster giver i Virkeligheden et overmaade lærerigt Tilbageblik over svensk Litteratur og en Oversigt over den stærke Udvikling i Bogfremstillingen og i den Smag, der har været bestemmede for Bogudstyret. For Danske har den Interesse derved, at Grundlæggeren af det Bonnier'ske Boghandler- og Forlæggerdynasti Gerhard Bonnier var Boghandler og Forlægger i København; den første Illustration viser netop den gamle Ejendom paa Hjørnet af Købmagergade og Klareboderne (nu Messens Hjørne), hvor hans Forretning etableredes i 1804, og hvor C. A. Reitzel fik sin Uddannelse. Af Danskere træffer man i Bogen en Del: Knud Lyne Rahbek, Jens Kragh Høst, B. S. Ingemann, Mathilda Malling (der var svenskfødt), Troels-Lund, Bering Liisberg, Walter Christmas, Bertha Holst, Svend Fleuron, Nis Petersen, Marcus Lauesen, »Isak Dinesen« m. fl. *Arthur G. Hassø.*

Radioen meddelte 2. Marts, at Docent ved Helsingfors' Universitet, Dr. Gunnar Mickwitz, som Reserve-Fændrik 20. Febr. var faldet for sit Land i Kampen paa det karelske Næs.

Gunnar Mickwitz naede kun en Alder af 34 Aar, men kunde allerede se tilbage paa en videnskabelig Virksomhed, der stillede ham i første Linje blandt Skandinaviens unge Historikere. Den samler sig om tre Hovedpunkter. 1932 udsendte han sit første større Arbejde *Geld und Wirtschaft im römischen Reich im vierten Jahrh. n. Chr.* (med Tillæget *Die Systeme des römischen Silbergeldes im IV. Jhdt. n. Chr.*), hvori han tog den bekendte Opfattelse, at det 4. Aarhundrede skal betegne et Tilbagefald fra Pengeøkonomi til Naturaløkonomi, op til en Revision. Mickwitz byggede herved ikke alene paa hidtil unyttede litterære Kilder, som de ægyptiske Papyri og Kirkefædrenes Udtalelser, men han inddrog ogsaa et helt forsømt Stof, det numismatiske, i sin Undersøgelse. Men medens Sture Bolin havde draget sine Slutninger fra Fundstatistiken, opstillede Mickwitz en variationsstatistisk Metode til Belysning af Mønternes reelle Vægt, der førte til betydelige historiske Resultater. Paa Grundlag af dette Materiale godtgjorde han — i Polemik med saa betydelige Modstandere som Mommsen, Bücher, Ed. Meyer, Rostovtzeff, Persson og Stein, —

at den romerske Mont i 4. Aarh. ingenlunde havde været underkastet en saadan Forværrelse, at denne gjorde det nødvendigt at forlade Pengeøkonomien. I det han derefter vendte sig til Ægypten, beviste han ud fra Papyri, at Pengeøkonomien i det hele vedblev at bestaa i den private Økonomi for Købs og Lejers Vedkommende, selv om det maa indrommes, at Naturalhusholdningen stikker Hovedet frem, naar Talen er om Forpagtninger, Laan og Lønninger. At den samme Pengeøkonomi i endnu højere Grad raadede i de øvrige Dele af Romerriget, synes man at kunne slutte af de kirkelige Forfattere. Noget andet var det, at der inden for Statsøkonomien virkelig var Tale om et Tilbagefald til Naturaløkonomi. Dette skyldes imidlertid ikke Rigsopløsning, men Embedsmændenes og Hærens Krav om en ny Lønningsform under den stærke Prisstigning, og Mickwitz drog ud herfra vigtige Slutninger vedrørende Grunden til det samtidige Stavnsbaands Opstaaen paa Godserne og Indførelsen af Tvangskorporationer for Haandværkerne i Byerne. Dybtgaaende og vidtskuende i sit Indhold, klar og myndig i sin Form, gav denne Undersøgelse med eet Slag den 26aarige Forsker en Position blandt den Række betydelige Videnskabsmænd, der har sysselsat sig med et af Verdenshistoriens Hovedproblemer.

Et Skridt længere ned mod Nutiden tog Mickwitz i sit næste Arbejde *Die Kartellfunktionen der Zünfte und ihre Bedeutung bei der Entstehung des Zunftwesens* (1936), der har sit Tyngdepunkt i den ældre Middelalder. Ogsaa her kaster han sig ind i en stor Drøftelse, den mellem Seeliger, Keutgen o. fl. paa den ene Side og v. Below paa den anden, om Lavenes Oprindelse (Hofrecht eller Fri Forening). Uforfærdet tager Mickwitz — efter først at have defineret Lav og Kartel — de italienske, franske, tyske og engelske Kilder op til ny Prøvelse, denne Gang ikke — som hans Forgængere — fra retshistorisk, men fra økonomihistorisk Synspunkt. Resultatet blev, at Lavene opdukkede i de nævnte Lande fra Begyndelsen af 12. Aarh., men at de byggede paa langt ældre monopolistiske Forholdsregler, der sigtede mod en solidarisk Optræden af Haandværkerne over for Raastofleverandører, Købere og Arbejdere. Heri ligger, at v. Below snarere maa have Ret i sin Opfattelse end hans Modstandere, thi ikke Købstadens Herre, men Haandværkerne selv havde den største Nytte af Lavene. I deres Form indrettede Lavene sig snart efter de ældre »Broderskaber«, snart efter Kommunerne. Endelig peger Forfatteren paa, at netop ved den Tid, da Lavene opstod i Vesteuropa, genoptoges Forbindelsen herfra med Byzants, hvor tilsvarende Organisationer fandtes fuldt udviklede allerede fra 10. Aarh. Muligvis gaar

en Udviklingslinje endda herfra tilbage til de antike Haandværker-korporationer, som Forf. strejfedes i sit første Arbejde, men som ganske vist havde Karakter af Tvangssammenslutninger. I bekræftende Fald er det en mere end 1000-aarig Kæde, som herved er smeddet.

Endnu et Trin længere ned i Tiden staar Mickwitz tredje Værk *Aus Revaler Handelsbüchern. Zur Technik des Ostseehandels in der ersten Hälfte des 16. Jahrh.* (1938). I Modsætning til de foregaaende bygger den overvejende paa utrykt Materiale, hentet fra Revals gamle Raadhusarkiv, der — Tak være Fortidens Processer — rummer en statelig Række private Handelsbøger. Ud herfra kan Mickwitz belyse snart sagt alle Sider af Handelen paa det fjerneste Østersøomraade ved den nyere Tids Begyndelse, og skønt det drejer sig om en strengt videnskabelig Undersøgelse, gives der en saa indgaaende og farverig Skildring, at Læsningen ligefrem virker spændende. Navnlig i Fremstillingen af Handelens Arbejdsorganisation, dens Efterretningsvæsen og dens Gennemsnitsudbytte faar man en Række Oplysninger, der har Betydning for alle skandinaviske Lande, hvor Hanseaterne har virket under ganske parallelle Forhold.

Naar Gunnar Mickwitz var en saa tidlig udviklet Forsker, skyldtes det maaske ikke mindst, at han repræsenterede tredje Generation inden for historisk Videnskab. Hans Morfader var den bekendte Forfatter af »Finlands Historia«, Prof. M. G. Schybergson, og hans Fader, en anset Pædagog, har ogsaa givet værdifulde Indsatser paa Historiens Omraade. Gunnar Mickwitz selv efterlader ikke alene et historisk Forfatterskab af høj Rang; enhver der har kendt ham, vil bevare Mindet om udbytterige Drøftelser med den idérige, livfulde og sympatiske unge Videnskabsmand. Hertil kom en Uselviskhed og Karakterstyrke, der gav ham en ledende Plads inden for den svensk-finlandske Ungdom, som det klart viste sig i den almindelige Sorg ved hans Død. Hans Bortgang er ikke alene for Finlands Historieforskning et stort Tab.

K. F.

En Aktualitet, som Forf. næppe har anet under Udarbejdelsen, har et Værk af Prof. i Åbo, Einar W. Juva, faaet: *Verteidigungspläne Finnlands 1721—1808* (1939), hvoraf første Bind lige er udkommet. Det omfatter Tiden fra den store nordiske Krigs («Stora ofredens») Afslutning til 1745, da Finland ved Freden i Åbo var blevet yderligere beklippet (Kymmeneelvsgrænsen). Bogen er udgivet af det finske Videnskabsakademi i Åbo og indeholder fra svenske Arkiver en fuldstændig Række Militærdokumenter (ledsaget af Kort) vedrørende Finlands Forsvar i